

LOKALE VERSCHILLEN IN DOELSTELLINGEN EN DOELGROEPEN

Gemeentegrootte en inzet van buurtsportcoaches

Tekst: Eva Heijnen en Sofie Vrieswijk (Mulier Instituut)

Sinds 2008 kunnen gemeenten gebruikmaken van een subsidieregeling van het Rijk om mensen via buurtsportcoaches te motiveren om aan sport- en beweegactiviteiten deel te nemen. De regeling, die in 2008 startte als 'Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur', heet sinds 2019 'Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)'. De regeling was er in eerste instantie om onderwijs, sport/bewegen en cultuur te verbinden, maar werd in 2012 verbreed naar sporten en bewegen in de buurt voor alle Nederlanders ongeacht leeftijd. Bijna alle gemeenten doen mee (99% in 2021) en er is inmiddels gezamenlijk ruim 3.500 fte (6.100 personen) gerealiseerd (peildatum 1 september 2021). Het Mulier Instituut monitort de BRC onder andere door een jaarlijkse landelijke monitor uit te zetten onder gemeenten (Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties). Zo ook in 2021¹.

Doordat gemeenten zelf de regie voeren binnen de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC), zijn verschillen te zien in hoe de buurtsportcoaches worden ingezet op het gebied van de verbinding tussen sport/bewegen en andere sectoren, inzet op verschillende leeftijdsgroepen en doelgroepen, werkgeverschap, cofinanciering en doelstellingen. De grootte van de gemeente bepaalt, niet geheel verrassend, hoeveel buurtsportcoaches in een gemeente actief zijn. In kleine gemeenten (minder dan 50.000 inwoners) zijn gemiddeld acht buurtsportcoaches in dienst, in middelgrote gemeenten (50.000–100.000 inwoners) achttien en in grote gemeenten (meer dan 100.000 inwoners) vijftig.

Buurtsportcoaches krijgen een opdracht vanuit de gemeente, die meestal jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld op basis van beleid en behoefte. Gemeenten hebben te maken met verschillende problematieken en ontwikkelingen, deels afhankelijk van de grootte van de gemeente. Dat heeft invloed op de doelen die een buurtsportcoach meekrijgt en de veelheid aan thema's die één buurtsportcoach binnen zijn takenpakket heeft. In dit artikel gaan we in op de verschillen in inzet van de buurtsportcoaches naar gemeentegrootte.

Landelijke doelstellingen

Landelijk zijn in de BRC doelstellingen¹ geformuleerd voor de inzet van buurtsportcoaches. 'Een leven lang inclusief sporten, bewegen en beoefenen van culturele activiteiten mogelijk maken', vinden alle gemeenten veruit het belangrijkste wanneer aan hen wordt gevraagd op welke van de landelijke doelen zij zich richten. Voor kleine en middelgrote gemeenten komt op de tweede plek 'lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen' en als derde 'sport-, beweeg- en cultuuronderwijs op en rond scholen versterken'. Bij grote gemeenten komt op de tweede plek 'sport-, beweeg- en cultuuronderwijs op en rond scholen versterken' en

Om buurtsportcoaches te kunnen aanstellen, ontvangen gemeenten van het Rijk 40 procent financiering

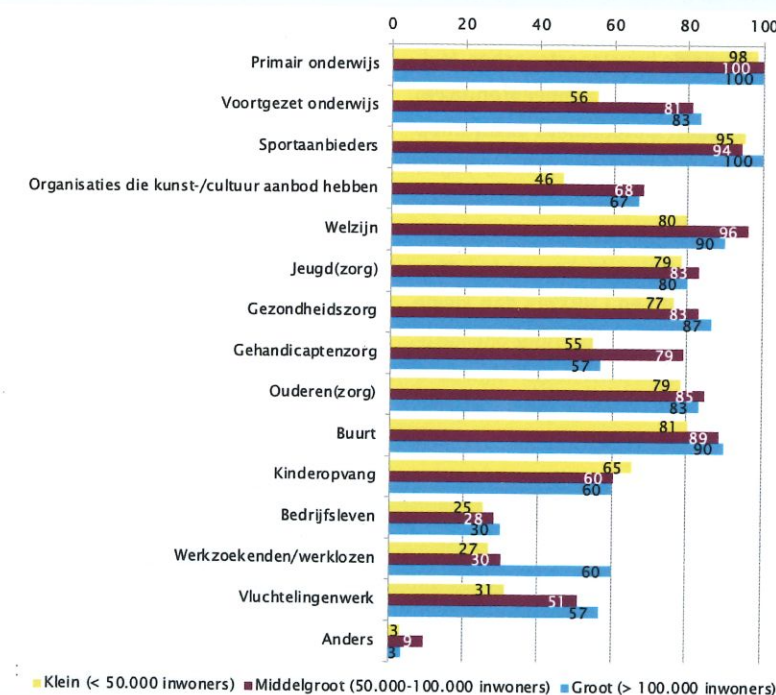
'het verbeteren van de motorische vaardigheden van jeugd en jongeren' op de derde plek. Middelgrote en grote gemeenten streven gemiddeld acht van de negen landelijke doelstellingen na, kleine gemeenten zeven.

Bij alle grote gemeenten, 85 procent van de middelgrote gemeenten en 72 procent van de kleine gemeenten zijn de doelstellingen in een gemeentelijke beleidsnota geborgd. Met andere woorden, hoe kleiner de gemeente, hoe minder vaak de doelstellingen worden geborgd in een gemeentelijke beleidsnota. Daarnaast zijn de doelstellin-

gen in 80 procent van de grote gemeenten, 66 procent van de middelgrote gemeenten en 70 procent van de kleine gemeenten geborgd in uitvoeringsplannen.

Verbinding sport/bewegen met andere sectoren

Een van de landelijke doelstellingen van de BRC heeft betrekking op het leggen van verbindingen tussen sport/bewegen en andere sectoren. Al vanaf het begin van de impulsregeling in 2008 leggen buurtsportcoaches de verbinding met het primair onderwijs en sportaanbieders. Anno 2021 leggen bijna alle gemeenten, ongeacht hun grootte, (nog steeds) verbinding met deze sectoren (figuur 1). Middelgrote gemeenten (79%) leggen vaker de verbinding met de gehandicaptenzorg dan kleine (55%) en grote gemeenten (57%). Grote gemeenten (60%) leggen twee keer zo vaak de verbinding met werkzoekenden/werklozen als kleine (27%) en

Figuur 1. Percentage gemeenten dat binnen de BRC de sector sport en bewegen verbindt met andere sectoren, in 2021, naar gemeentegrootte (meerdere antwoorden mogelijk, n=335)

Bron: Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2021. Mulier Instituut.

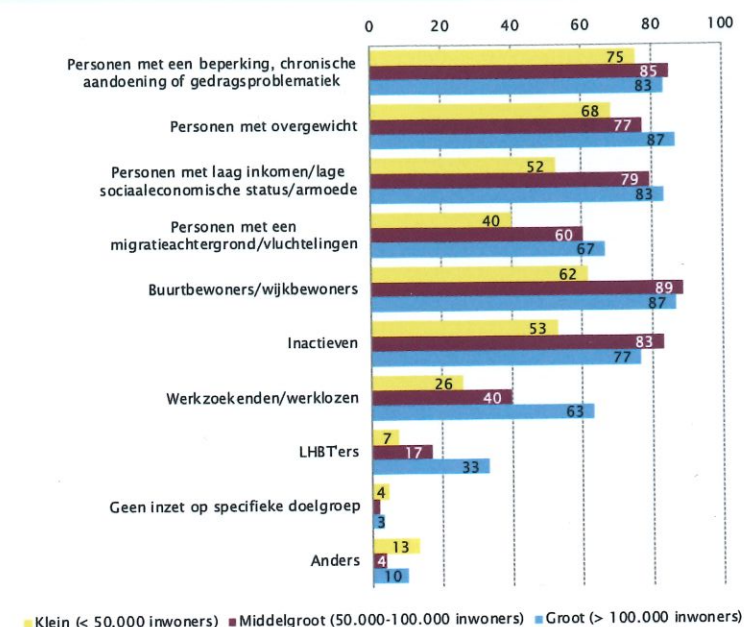
middelgrote gemeenten (30%). Middelgrote (51%) en grote gemeenten (57%) leggen vaker de verbinding tussen sport en vluchtelingenwerk dan kleine gemeenten (31%).

Inzet op verschillende doelgroepen

De buurtsportcoaches worden ingezet om alle Nederlanders (meer) te laten bewegen, maar de lokale situatie en het beleid in een gemeente kunnen ervoor zorgen dat buurtsportcoaches de focus leggen op bepaalde doelgroepen. Naast verschillende leeftijdsgroepen (zoals jeugd of ouderen) worden buurtsportcoaches ook vaak ingezet op verschillende specifieke groepen die minder deelnemen aan sport en bewegen of daar moeilijker toegang toe hebben (weergegeven in figuur 2).

Grote gemeenten zetten gemiddeld op zes van de acht specifieke doelgroepen in, middelgrote gemeenten op vijf en kleine gemeenten op vier. Hoe groter de gemeente, hoe meer specifieke doelgroepen dus worden bereikt via de buurtsportcoaches. Middelgrote (79%) en grote gemeenten (83%) zetten hun buurtsportcoaches vaker in op personen met een laag inkomen dan kleine gemeenten (52%). Daarnaast zetten middelgrote en grote gemeenten meer in op personen met een migratieachtergrond, buurtbewoners, inactieven en LHBT'ers dan kleine gemeenten.

Grote gemeenten (30%) geven vaker dan kleine gemeenten (13%) aan dat zij hun

Figuur 2. Percentage gemeenten dat functionarissen binnen de BRC inzet op specifieke doelgroepen, in 2021, naar gemeentegrootte (meerdere antwoorden mogelijk, n=335)

Bron: Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2021. Mulier Instituut.

buurtsportcoaches niet op een specifieke leeftijdsgroep inzetten. Met andere woorden, de buurtsportcoaches in grote gemeenten zetten zich vaker voor iedereen in (figuur 3). Daarnaast zetten grote gemeenten (73%) de buurtsportcoaches vaker in op jongvolwassenen (18- tot 24-jarigen) dan kleine gemeenten (54%). Grote gemeenten hebben meer ruimte (in personen en fte) om hun buurtsportcoaches breder in te zetten. In kleine gemeenten werken buurtsportcoaches vaker als generalist, waarbij ze

vele doelgroepen ondersteunen. In grotere gemeenten hebben werkgevers de mogelijkheid om buurtsportcoaches als specialist in te zetten voor specifieke doelgroepen of projecten.

De werkgever van de buurtsportcoach

Elke gemeente mag zelf bepalen hoe zij het werkgeverschap van de buurtsportcoaches organiseert. Bij grote gemeenten (24%) zijn buurtsportcoaches vaker aangesteld bij niet-commerciële sportorganisaties dan in middelgrote (14%) en kleine gemeenten (15%). Bij grote (20%) en middelgrote (18%) gemeenten is het gemeentelijk sportbedrijf vaker werkgever dan in kleine gemeenten (2%). Bij kleine gemeenten (22%) is een niet-commerciële welzijnsorganisatie vaker werkgever dan bij middelgrote (19%) en grote gemeenten (5%). Bij kleine gemeenten (11%) zijn commerciële sportorganisaties vaker werkgever dan bij middelgrote (3%) en grote gemeenten (3%).

Holland Sport

Holland Sport (commerciële sportorganisatie) verzorgt voor de gemeenten Heiloo, Bergen en Uitgeest het werkgeverschap van de buurtsportcoaches¹. Samen met de beleidsambtenaar van de betreffende gemeente stelt Holland Sport het meerjaren sportbeleid op het gebied van buurtsportcoaches samen. Vervolgens wordt in een jaarplan uitgewerkt wat de focusdoelgroepen en uitgangspunten op het gebied van sport- en bewegen worden. Iedere gemeente heeft zo haar eigen speerpunten op het gebied van sport en bewegen, wat in de plannen nadrukkelijk naar voren komt.

Cofinanciering

Om buurtsportcoaches te kunnen aanstellen, ontvangen gemeenten van het Rijk 40 procent financiering. Gemeenten mogen zelf beslissen hoe de overige 60 procent wordt gefinancierd. De grote en middelgrote gemeenten dragen gemiddeld zelf nog 45 procent bij aan de financiering van de buurtsportcoaches, kleine gemeenten 41 procent. Wanneer (een deel van) de cofinanciering wordt gedragen door de gemeente, kunnen verschillende beleidsterreinen bijdragen. In grote gemeenten komt de bijdrage aan de cofinanciering vaker van de afdeling 'onderwijs' (53%) dan bij middelgrote en kleine gemeenten (beide 28%).

Bij kleine gemeenten financieren lokale organisaties zoals scholen, sportorganisaties, bibliotheken en bedrijven gemiddeld meer mee. In middelgrote (45%) en grote gemeenten (63%) dragen lokale organisaties uit de sport vaker bij aan de cofinanciering dan in kleine gemeenten (31%). In middelgrote (51%) en grote gemeenten

(53%) dragen lokale organisaties uit het onderwijs vaker bij aan de cofinanciering dan in kleine gemeenten (25%).

Tot slot

Er is niet één manier om lokaal invulling te geven aan de inzet van buurtsportcoaches. De inzet is onder andere afhankelijk van de doelen en doelgroepen voor de buurtsportcoach uit het lokale beleid, de betrokkenheid van andere beleidsterreinen, het aantal personen en fte aan buurtsportcoaches dat beschikbaar is en de grootte van de gemeente.

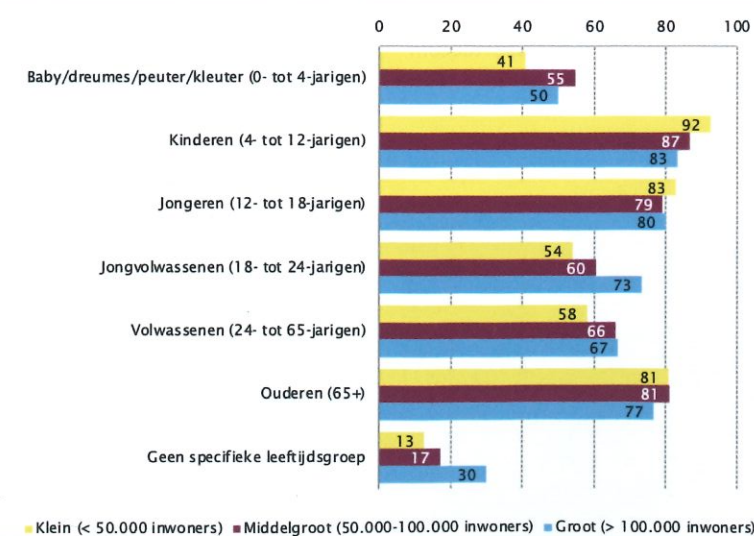
De grootte van de gemeente hangt samen met de hoeveelheid (in fte en personen) buurtsportcoaches die kan worden ingezet. In grotere gemeenten kan daardoor op meer doelstellingen en meer doelgroepen worden ingezet. Daarnaast worden bij grotere gemeenten meer buurtsportcoaches aangesteld bij niet-commerciële sportorganisaties of een gemeentelijk sportbedrijf dan bij kleine gemeenten en worden buurtsportcoaches in kleine gemeenten juist

In grotere gemeenten kan op meer doelstellingen en meer doelgroepen worden ingezet

meer gefinancierd door lokale organisaties dan in grote gemeenten. Tot slot hebben kleine gemeenten niet altijd de capaciteit om op alle doelgroepen in te zetten of zijn doelgroepen te klein om daar specifiek aanbod voor op te zetten. Mogelijk biedt een regionaal samenwerkingsverband hiervoor de oplossing. Buurtsportcoaches met een specialisme, bijvoorbeeld ouderen, kunnen dan in meerdere gemeenten worden ingezet.

Referenties

- 1) Van Stam, W., Heijnen, E., & Vrieswijk, S. (2021). Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2021. Mulier Instituut.
- 2) Bruins, B., Oppers, A., Mulder, L., & Van Zanen, J. H. C. (2018). Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties. <https://sporten-gemeenten.nl/wp-content/uploads/2018/06/Bestuurlijke-afspraken-Brede-regeling-combinatiefuncties-2019-tm-2022-1.pdf>
- 3) Holland Sport (2020). De buurtsportcoach in de wijk. <https://www.hollandsportbv.nl/artikelen/2018/09/06/de-buurtsportcoach-in-de-wijk/>

Figuur 3. Percentage gemeenten dat functionarissen binnen de BRC inzet op specifieke leeftijdsgroepen, in 2021, naar gemeentegrootte (meerdere antwoorden mogelijk, n=335)

Bron: Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2021. Mulier Instituut.